

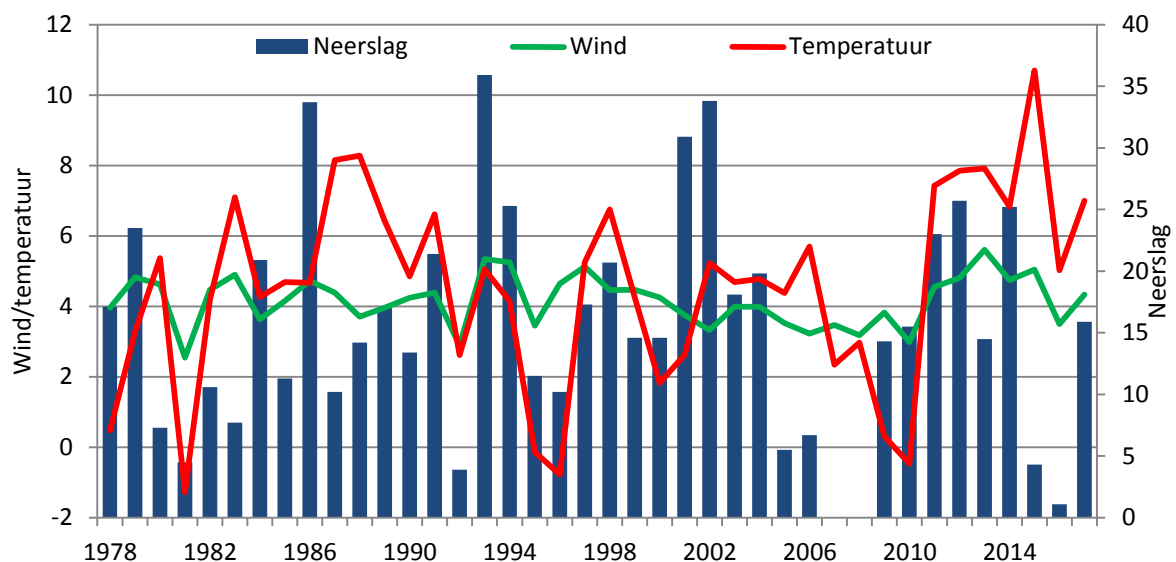
Nieuwsbrief PTT Januari 2017

Willem van Manen

Het weer tijdens de tellingen

Er bestond een indruk dat het weer in 2017 bepaald niet meezat, wat me op het idee bracht om eens te kijken hoe het weer binnen de telperiode in 2017 zich verhiel tot eerdere jaren. Ik heb daarbij gekozen voor de duur van de neerslag, gemiddelde windsnelheid en temperatuur van 15 december tot 1 januari overdag, tussen 9 en 5 uur (figuur 1). Deze data zijn overigens door iedereen vrij te downloaden van de website van het KNMI middels een interactieve selectie (dank aan KNMI).

2017 blijkt vrij nat, matig winderig en het was aan de zachte kant. Het kan veel erger, maar kennelijk vergeet je zo iets snel. Opmerkelijk trouwens dat het in 2007 en 2008 overdag helemaal niet regende, was ik ook al weer vergeten. In de figuur is niet te zien of er dagen met slecht zicht waren, wat in de telperiode in 2017 in het begin vooral het geval was. Ook is niet te zien of het door de week of juist in het weekend beter of slechter was, wat voor een deel van de waarnemers van belang zal zijn.

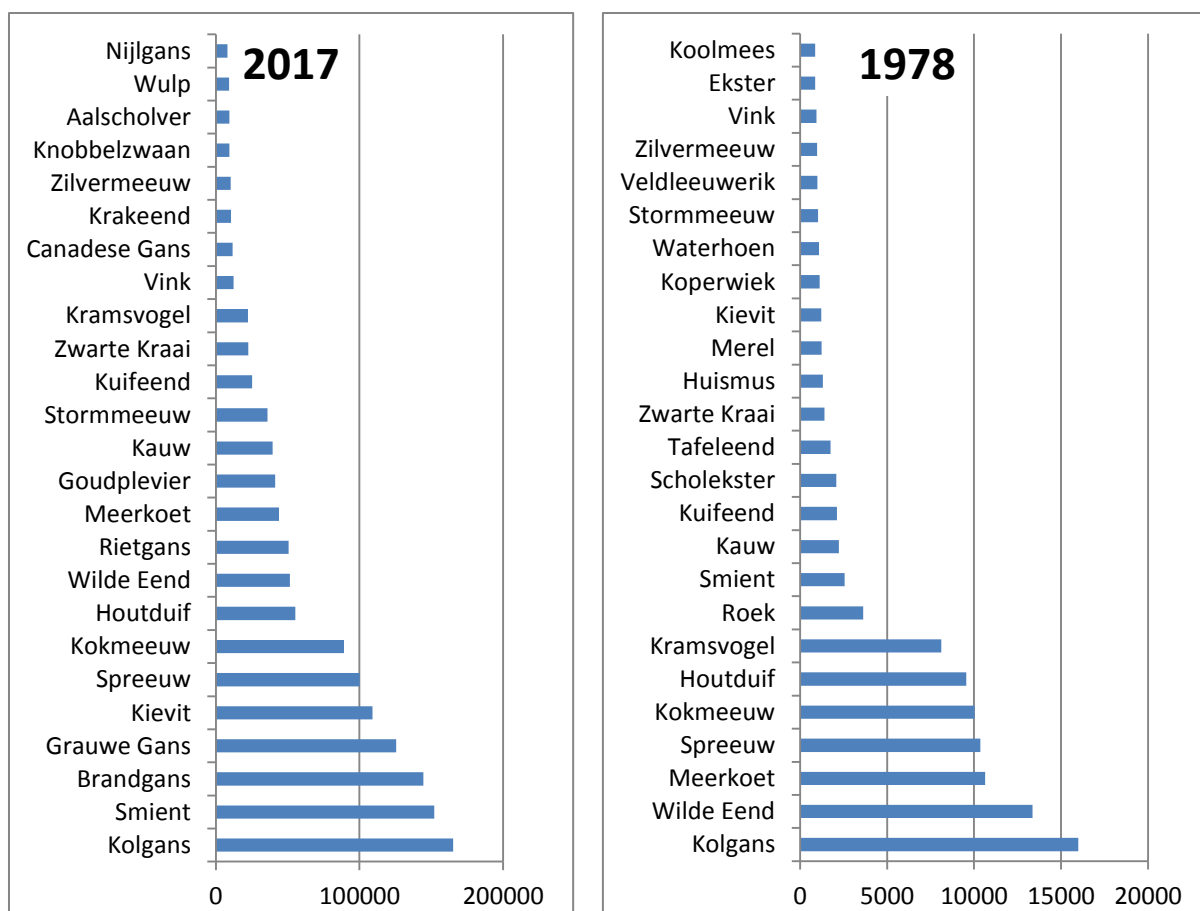
Figuur 1. Het weer tijdens de telperiode (15 december-1 januari) overdag tussen 9 en 17 u. te De Bilt. Wind gemiddeld in m/sec, temperatuur gemiddeld in graden Celcius, neerslag in uren. Bron: KNMI.

Voorlopige resultaten 2017

Top-25

In totaal zijn afgelopen telling de waarnemingen van bijna anderhalf miljoen vogels en zoogdieren ingevoerd, waarvan de meest voorkomende de Kolgans was, ondanks het feit dat de aantallen van deze soort relatief laag uitvielen dit jaar, vanwege het lage broedsucces in het afgelopen broedseizoen.

Figuur 2 laat de samenstelling van de top-25 van meest voorkomende soorten zien in 2017, vergeleken met bijna 40 jaar terug, in 1978. Hoewel er het een en ander valt af te dingen op deze vergelijking, omdat de routes destijds iets anders verspreid lagen over Nederland, zijn er wel een aantal interessante verschillen te zien. Zo is het aantal graseters enorm toegenomen, van 2 in 1978 naar 8 in 2017, waarbij bovendien de eerst vier plekken in 2017 worden ingenomen door deze categorie foerageerders. Verder is het opvallend dat destijds soorten die dat nu al lang niet meer halen, zoals Roek, Huismus, Veldleeuwerik en Ekster in 1978 nog (vrij hoog) in de top-25 voorkwamen.

Figuur 2. De 25 meest getelde soorten tijdens de PTT-decembertelling in 2017 en 1978. De aantallen in 1978 zijn uiteraard veel kleiner, omdat in het beginjaar slechts 55 routes werden geteld.

Merel en Groenling

In de afgelopen december nieuwsbrief stond nog een grafiekje van de Groenling, die in de laatste vijf jaar een sterke afname liet zien, mogelijk samenhangend met “het geel”. In 2017 zijn weer meer Groenlingen gezien, en de het gemiddelde per route ligt nu zelfs boven dat van 2015.

Afgelopen najaar werd bovendien alarm geslagen over afname van Merels door het Usutu-virus. Bij de afgelopen telling bedroeg het gemiddeld aantal per route getelde Merels 80% van dat van vorig jaar en bereikte het geen historisch dieptepunt. De afname valt daarmee binnen de normale fluctuaties, niet meer dan na een iets koudere winter.

Historische hoogte- en dieptepunten

Hoogste historische waarden binnen het PTT werden bereikt door de Grote Zilverreiger, die met 4.1 per getelde route nu bijna net zo algemeen is als de Blauwe Reiger (5.2 per route), die overigens ook geen slecht jaar doormaakte. Flamingo’s werden veel gezien, al zaten wel alle 51 vogels op één punt (aan de Grevelingen), wat de waarde van deze uitspraak betrekkelijk maakt. Ook Pontische Meeuwen bereikten een voorlopig maximum. Ondanks dat niemand in de jaren negentig had gehoord van deze oostelijke meeuwen, is de toename reëel. Verder werden in 2017 maximale aantallen geteld van Krakeend, Grote Stern (alle in de Oosterschelde), Cetti’s zanger (31 exemplaren) en Putter.

Historische dieptepunten werden deze winter behaald door Blauwe Kiekendief, Patrijs, Matkop, Huismus en Ringmus. Al deze soorten zitten al jaren op een dalende lijn. Van Patrijs en Ringmus, uitgesproken vertegenwoordigers van het cultuurland aan het begin van de 20^e eeuw, werden in 2017 op de meer dan 10.000 telpunten nog slechts 23 en 571 exemplaren geteld.

Verantwoording: Erik van Winden doet de database, Jeroen Nienhuis de webinvoer, Gerard Troost Avimap, Albert de Jong redigeerde deze nieuwsbrief en Chris van Turnhout begeleidt het project.

Verder op deze en de volgende pagina's de trends van de routegemiddelden. Weergegeven is het aantalsverloop in 1978-2017, het aantalsverloop in 2013-17 en het getelde aantal in 2017.

Soort	1978-2017	2013-17	2017
Rotgans			3293
Roodkeelduiker			1
Parelduiker			0
Ijsduiker			0
Dodaars			505
Fuut			1702
Roodhalsfuut			1
Kuifduiker			10
Geoorde Fuut			3
Jan-van-gent			0
Aalscholver			9404
Roerdomp			1
Kl. Zilverreiger			15
Gr. Zilverreiger			2184
Blaauwe Reiger			2799
Ooievaar			139
Heilige Ibis			0
Lepelaar			15
Flamingo			51
Chil. Flamingo			0
Knobbelzwaan			9445
Zwarte Zwaan			45
Kleine Zwaan			758
Wilde Zwaan			308
Zwaangans			20
Rietgans			50638
Kleine Rietgans			1497
Kolgans			165193
Dwerggans			0
Grauwe Gans			125588
Soepgans			1582
Indische Gans			13
Sneeuwgans			0
Canadese Gans			11667
Brandgans			144427
Witbuikrotgans			0
Roodhalsgans			0
Nijlgans			8116
Casarca			7
Bergeend			1775
Muskuseend			47
Carolina-eend			6
Mandarijneend			52
Smient			152122
Krakeend			10566
Wintertaling			7236
Wilde Eend			51644
Soepeend			1512
Pijlstaart			775
Slobeend			4269
Krooneend			5
Tafeleend			2970
Witoogeend			0
Kuifeend			25207
Topper			113
Eider			0
Ijseend			0
Zwarte Zee-eend			810
Grote Zee-eend			0
Brijlduiker			344
Nonnetje			285
Middelste Zaagb.			139
Grote Zaagbek			537
Rosse Stekelst.			33
Rode Wouw			1
Zeearend			11
Bruine Kiek.			12
Blaauwe Kiekend.			77
Havik			64

Sperwer			207	Kokmeeuw			89205
Buizerd			3069	Stormmeeuw			36048
Ruigpootbuizerd			11	Kleine Mantelm.			242
Visarend			0	Zilvermeeuw			10385
Torenavalk			866	Pontische Meeuw			14
Smelleken			15	Geelpootmeeuw			4
Slechtvalk			69	Grote Mantelm.			331
Korhoen			0	Drieteenmeeuw			0
Patrijs			23	Grote Stern			18
Fazant			652	Zeekoet			4
Watteral			94	Stadsduif			670
Waterhoen			2782	Holenduif			7987
Meerkoet			44008	Houtduif			55368
Kraanvogel			170	Turkse Tortel			1987
Scholekster			2669	Halsbandparkiet			442
Kluut			24	Monniksparkiet			0
Bontbekplevier			9	Steenuil			10
Strandplevier			0	Bosuil			1
Goudplevier			41333	Ransuil			11
Zilverplevier			16	Velduil			1
Kievit			109142	Ijsvogel			133
Kanoet			3	Groene Specht			219
Drieteenstrandl.			1054	Zwarte Specht			63
Kleine Strandl.			0	Grote B. Specht			1648
Paarse Strandl.			30	Middelste B. Specht			15
Bonte Strandl.			1955	Kleine B. Specht			31
Kemphaan			27	Kuifleeuwerik			0
Bokje			0	Boomleeuwerik			3
Watersnip			173	Veldleeuwerik			501
Houtsnip			16	Strandleeuwerik			0
Grutto			0	Graspieper			955
Rosse Grutto			1	Waterpieper			97
Wulp			9317	Oeverpieper			17
Zwarte Ruiter			18	Gr. Gele Kwikst.			72
Tureluur			115	Witte Kwikstaart			194
Groenpootruiter			0	Pestvogel			0
Witgat			38	Winterkoning			1929
Oeverloper			1	Heggenmus			442
Steenloper			347	Roodborst			1791
Dwergmeeuw			0	Zwarte Roodstaart			0

Roodborsttapuit		25	Sijs		5963
Merel		5971	Kneu		412
Kramsvogel		22310	Frater		2
Zanglijster		125	Barmsijs		1731
Koperwiek		3567	Kruisbek		185
Grote Lijster		101	Grote Kruisbek		0
Cetti's Zanger		31	Goudvink		340
Zwartkop		1	Noordse Goudvink		0
Tjiftjaf		35	Appelvink		118
Goudhaan		936	IJsgors		46
Vuurgoudhaan		56	Sneeuwgorst		2
Baardman		65	Geelgorst		771
Staatmees		1648	Rietgorst		209
Witkopstaartmees		3	Grauwe Gors		0
Glanskop		359			
Matkop		136			
Kuifmees		473			
Zwarte Mees		162			
Pimpelmees		5183			
Koolmees		7967			
Boomklever		1333			
Kortsnavelboomkr.		2			
Boomkruiper		1103			
Klapekster		22			
Gaai		2473			
Ekster		5203			
Kauw		39508			
Russische Kauw		0			
Roek		8085			
Zwarte Kraai		22526			
Bonte Kraai		2			
Raaf		136			
Spreeuw		100268			
Huismus		5167			
Ringmus		571			
Vink		12410			
Keep		1190			
Europese Kanarie		0			
Groenling		2283			
Putter		2666			